

MAAILMANTALouden RISKIT HIDASTAVAT MYÖS SUOMEN KASVUA

6/2019

Suomen talouskasvu on hidastunut, kun epävarmuus maailmantaloudessa on lisääntynyt. Suomen talous on seurannut muun euroalueen kehitystä, joskin viiveellä, sillä Suomessa tuotanto ja vienti ovat edelleen kehittyneet muuta euroaluetta paremmin. Tuotannon kasvu hidastuu viime vuodesta selvästi, mutta kasvaa kuitenkin edelleen 1,4 prosentin vauhtia. Kunhan kansainvälinen talous kehittyy kohtuullisesti, jatkuu kasvu ensi vuonna hieman nopeutuen 1,5 prosenttiin.

Maailmantalouden näkymät ovat kuitenkin varsin sumuisia. Varsinkin euroalueella pahin talouskasvun hidastuminen näyttäisi olevan ohi. Toisaalta epävarmuutta lisänneet tekijät eivät ole kadonneet minnekään. Yhdysvaltojen ja Kiinan kauppakiistaan sekä Britannian EU-eroon odotettiin ratkaisua jo keväällä, mutta toisin kävi. Kauppakiista on edelleen pahenemassa ja sovun saaminen aiempaa vaikeampaa.

Riskit Suomen talouteen tulevatkin ennen muuta maailmantaloudesta. Parantuneen kilpailukyvyn myötä Suomen vienti ja teollisuustuotanto ovat pärjänneet alkuvuonna selvästi paremmin kuin euroalueella keskimäärin. Tänä vuonna vientiä kasvattavat myös suuret laivatoimitukset.

Tuotannon kasvu on lisännyt myös työllisyyttä, ja lisäksi palkat nousevat nyt selvästi nopeammin kuin viime vuosina. Kotitalouksien tulot ovatkin kasvaneet selvästi. Tulojen kasvusta huolimatta kulutuksen kasvu ei ole nopeutunut. Viime vuosien velkaantumisen jälkeen kotitalouksien säästäminen on nyt kasvanut lisätulojen myötä.

Talouskasvua on hidastanut myös investointivauhdin hiipuminen. Rakentaminen on jo varsin kovalla tasolla, joten lisäkasvua ei ole enää luvassa. Vaikka uudet rakennusluvut on kääntyneet laskuun, nykyiset rakennushankkeet riittävät pitkälle ensi vuoteen. Lisäksi korjausrakentaminen kasvaa edelleen.

ENNUSTELUVUT 2019-2020

	2017	2018	2019	2020
Bruttokansantuote markkinahintaan	2,7	2,4	1,4	1,5
Tuonti, tavarat ja palvelut	3,8	3,8	2,0	2,0
Vienti, tavarat ja palvelut	7,7	1,5	2,5	2,0
Kulutus	0,9	1,4	1,3	1,6
Yksityiset kulutusmenot	1,2	1,4	1,2	1,4
Julkiset kulutusmenot	-0,4	1,4	1,5	2,0
Investoinnit	4,3	3,2	1,1	1,6
Yksityiset	4,8	3,3	1,0	1,5
Julkiset	2,4	3,0	1,5	2,0
Inflaatio (%)	0,7	1,1	1,4	1,6
Työttömyysaste (%)	8,6	7,3	6,4	6,2
Vaihtotase, % bkt:seen	-0,3	-1,9	-1,4	-1,1
Bensa (€/l)	1,46	1,52	1,53	1,50
Korko (%)	-0,15	-0,17	-0,1	0,0

HINTOJEN NOUSU NOPEUTUU KOROT PYSYVÄT MATALINA

Hintojen ja palkkojen nousu on ollut Suomessa viime vuosina hitaampaa kuin euroalueella keskimäärin. Ero on kuitenkin pienentynyt ja hinnat nousevat suurin piirtein muun euroalueen tahtiin. Työttömyyden lasku nostaa palkkapaineita, mikä välittyy myös hintoihin.

Keskeinen tekijä hintojen nousussa on ollut ruoka, jonka pitkään jatkunut lasku päättyi viime vuonna. Alkuvuonna ruuan hinta on noussut muun euroalueen ja yleisen hintatason tahtiin. Vähittäiskaupan kilpailu myös pitää ruuan hinnan maltillisena tänä ja ensi vuonna.

Myös bensiinin hinta on noussut vuoden vaihteen jälkeen uudelleen 1,60 euroon litralta. Bensiinin hinta on kohonnut, koska raakaöljyn hinta maailmanmarkkinoilla on noussut. Öljyn hintaa on nostanut poliittinen epävarmuus monessa tuottajamaassa, OPEC-maiden päättämät tuotantorajoitukset ja tilapäiset tuotanto-ongelmat Yhdysvalloissa. Näin korkealla öljyn hinnalla öljyntuotannon kasvu Yhdysvalloissa tulee kuitenkin jatkumaan voimakkaana, mikä laskee hintaa nykyiseltä varsin korkealta tasolta. Maailmantalouden kasvun hidastuminen heikentää myös öljyn kysynnän kasvua. Öljyn hinnan myötä myös

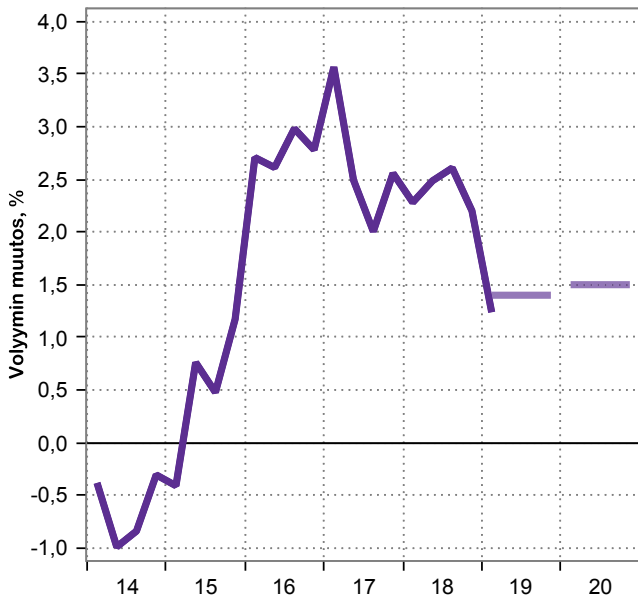
bensan hinta tulee laskemaan takaisin noin 1,50 euron tasolle.

Bensan hintaan kohdistuu myös veronkorotuspaineita, kuten muuhunkin kulutukseen. Tänä vuonna veronkorotusten vaikutus hintojen nousuun on vähäinen. Ensi vuonna veroilla on suurempi vaikutus hintojen nousuun, kun uuden hallituksen ohjelmaa rahoitetaan haittaveroilla.

Korkojen nousu kohti nollaa pysähtyi vuodenvaihteessa, kun heikkenevät talousnäkymät sekä euroalueella että USA:ssa muuttivat käsitystä tulevista keskuspankkien koronnostoista. Odotukset EKP:n koronnostoista siirtyivät selvästi kauemmas ja pankkien ylimääräistä rahoitusohjelmaa päätettiin jatkaa. Myös Yhdysvalloissa markkinakorot ovat laskeneet ja keskuspankin odotetaan laskevan korkoa.

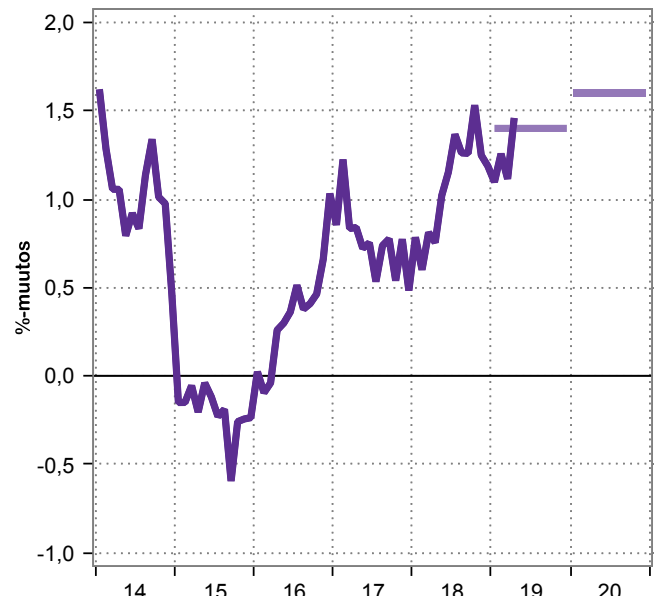
Asuntolainojen viitekorkona käytetty 12 kuukauden euribor on pysähtynyt noin -0,1 prosentin tasolle. Korkojen myös odotetaan pysyvän negatiivisena ja nollassa pidempään. Asuntoluottojen korot ovat olleet koko ajan hienoisessa laskussa, kun pankkien marginaalit ovat pienentyneet. Uusien asuntolainojen keskikorko oli alkuvuonna hieman yli 0,8 prosenttia.

Bruttokansantuote

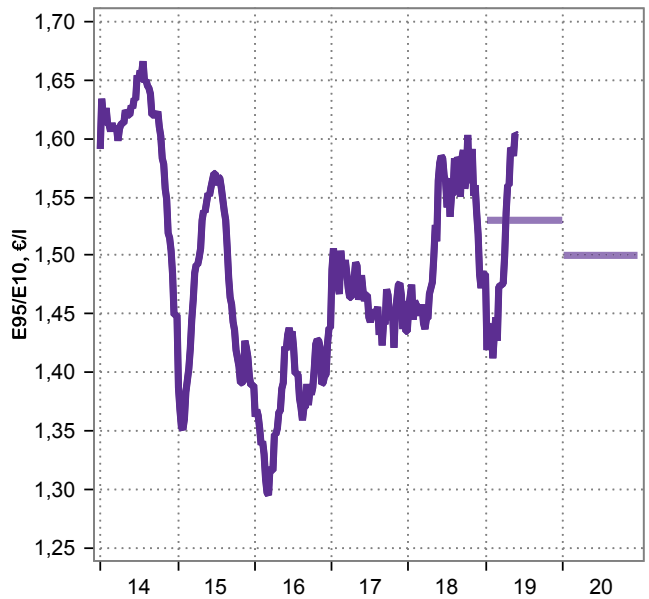
Lähde: Statistics Finland, Macrobond, POP Pankki

Kuluttajahinnat

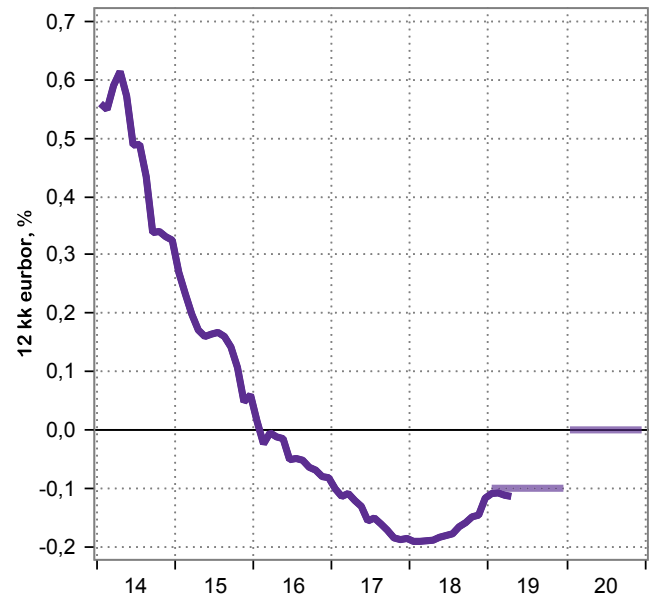
Lähde: Statistics Finland, Macrobond, POP Pankki

Bensiinin keskihinta

Lähde: DG ENERGY, Macrobond, POP Pankki

Lyhyet korot

Lähde: EURIBOR FBE, Macrobond, POP Pankki

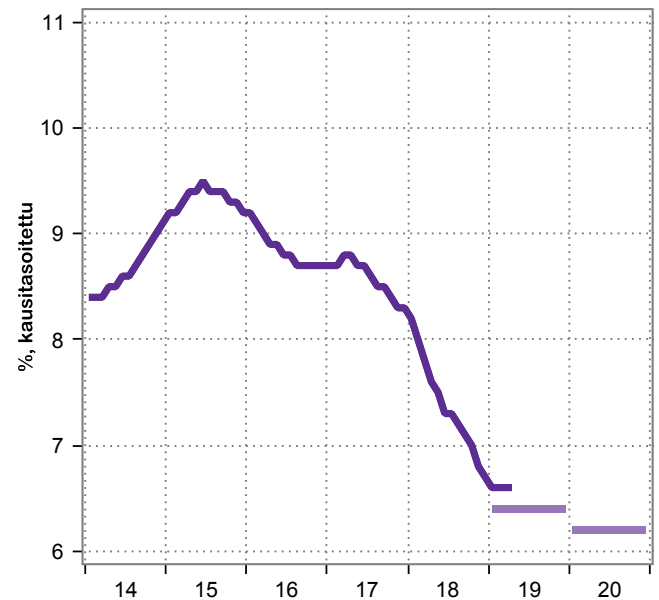
TYÖTTÖMYYS ON VÄHENTYNYT NOPEASTI

Työttömyys on vähentynyt Suomessa vauhdilla. Viimeisen kolmen vuoden aikana työpaikkojen määrä on kasvanut noin 100 000 ja työttömien määrä vähentynyt noin 50 000. Nopeaan työllisyyden kasvuun ovat vaikuttaneet sekä maailmantalouden noususuhdanne että hintakilpailukykyä parantaneet matalat palkkaratkaisut ja kiky-sopimus.

Työllisyyden kasvu ja työttömyyden lasku ovat hidastuneet selvästi alkuvuodesta, osin jopa pysähtyneet. Toistaiseksi kyse on luultavasti ennen muuta siitä, että työllistettäviä työttömiä ei ole enää kovin paljon. Hyvät työllistymisedellytykset omaavat henkilöt ovat jo työllistyneet noususuhdanteen aikana. Avoimien työpaikkojen määrä sen sijaan on kasvanut voimakkaasti ja avoimia työpaikkoja on tarjolla ympäri maata.

Taloukskasvun hidastuminen heikentää kuitenkin myös työvoiman kysyntää. Työllisyys ei enää juuri kasvakaan ennustetulla talouden kasvuvauhdilla. Työttömien määrää edelleen hieman vähentää se, että ikääntymisen myötä myös työttömiä eläköityy. Työttömyysaste laskee vielä hieman alle nykyisen noin 6,5 prosentin tason.

Työttömyysaste

Lähde: Statistics Finland, Macrobond, POP Pankki

TULOT

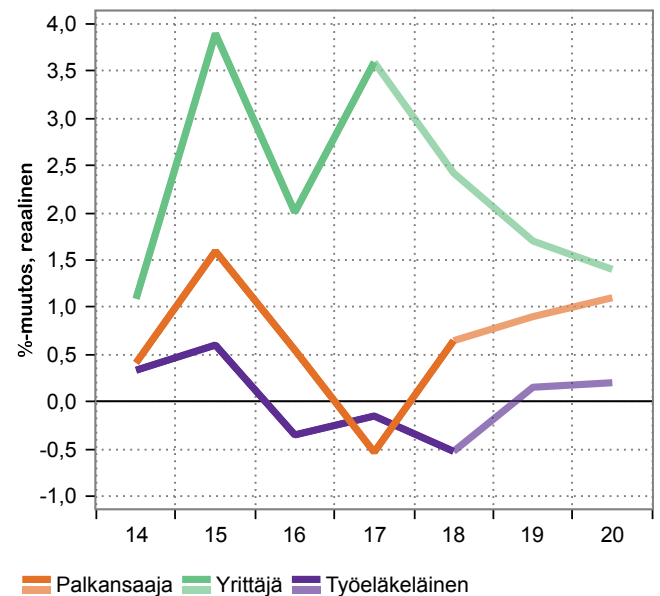
Palkkojen nousu on nopeutunut selvästi. Sopimuskorotusten lisäksi myös henkilökohtaiset palkankorotukset ovat keskimäärin suurempia kuin mitä viime vuosina on nähty. Kotitalouksien tuloja on lisännyt paljon myös työllisyyden kasvu, kun yhä useampi saa palkkatuloja. Työllisyyden kasvu ei ennustevuosina enää juuri lisää kotitalouksien tuloja, mutta palkankorotukset ovat edelleen kohtuullisen hyviä.

Yrittäjien tulot ovat nousukaudella kasvaneet nopeasti, koska talouskasvu on lisännyt myyntiä ja tuloja, mutta kustannusten nousu on pysynyt kurissa pienten palkankorotusten, hitaan inflaation ja matalien korkojen ansiosta. Palkkojen ja kustannusten nousu tulee hidastamaan yrittäjien tulojen kasvua, mutta se pysyy edelleen palkansaajien ja eläkeläisten tulojen kasvua nopeampana.

Eläkeläisten tulojen kasvu on jäänyt jälkeen muiden tuloista. Palkkojen ja hintojen noustessa eläkkeet nousevat vasta vuoden viiveellä ja jäävät jo sen takia jälkeen. Keskimääräinen työeläke on viime vuosina jäänyt jälkeen yleisestä hintatason noususta. Tänä ja ensi vuonna eläkkeet nousevat hieman hintojen nousua nopeammin.

Myös muiden ryhmien ostovoiman kasvusta osan syö inflaatio, kun yleinen hintatason nousu hieman nopeutuu. Tästä huolimatta reaalin tulojen ja ostovoiman kasvu on kohtuullisen hyvää palkansaajilla ja yrittäjillä.

Tulokehitys

Lähde: Statistics Finland, Macrobond, POP Pankki

TUOTTAJAHINTOJEN LASKU JA PANOSHINTOJEN NOUSU VETÄVÄT MAATALOUDEN YRITTÄJÄTULOJA ALAS

Maatalouden yrittäjätulon lasku jatkuu tänä ja ensi vuonna. Tuottajahinnat laskevat monilla tuotteilla. Lisäksi maidon ja sianlihan tuotannon vähentyminen pienentää osaltaan maatalouden tuloja. Samaan aikaan kuitenkin tuotantopanosten, erityisesti lannoitteiden ja rehujen, hinnat nousevat ennen muuta siksi, että viljan voimakas globaali kysyntä lisää lannoitteiden tarvetta maailmalla.

Viime vuoden heikon sadon jälkeen viljan tuotanto Suomessa normalisoituu, joten tuotantomäärät kasvavat reippaasti. Samalla kuitenkin myös hinnat laskevat eikä viljantuotannosta tuleviin tuloihin ole odotettavissa merkittävää muutosta.

Maidontuotannon rakennemuutos jatkuu entisellään. Sen seurauksena tuotanto pienentyy edelleen hieman. Tuottajahintaan ei ole odotettavissa merkittäviä muutoksia. Hyvä kansainvälinen kysyntä pitää kuitenkin hinnan hienoisessa nousussa.

Lihaa on maailmalla tarjolla runsaasti kiristyneen vientikilpailun takia. Se heijastuu myös Suomen hintatasoon. Sianlihan tuotanto jatkaa laskuaan kulutuksen laskun vanavedessä. Myös naudanlihan kulutus kääntyy laskuun. Lihan kokonaiskulutus pysyy kuitenkin kasvussa siipikarjanlihan suosion takia. Kansainvälisen markkinatilanteen takia naudan- ja siipikarjanlihan hinta laskee hieman, eikä sianlihankaan hinta ainakaan nouse.